

Buitenonderwijs

Buitenonderwijs dwingt leerlingen tot actief en zelfstandig leren. In een driedimensionale werkelijkheid wordt de wereld door alle zintuigen waargenomen. Buitenonderwijs stimuleert een groei in het zelfvertrouwen van leerlingen. Leerlingen krijgen niet het gevoel dat de leerkracht direct over de schouders meekijkt.

Buitenonderwijs kan elke dag anders zijn en zorgt verrassende situaties.

Buitenonderwijs leidt tot positieve gevolgen:

- De natuur heeft een positieve werking op stressvermindering (Jettie, 2016).
- Buitenonderwijs heeft een positief effect op concentratie en het uitstellen van aandacht.
- Buitenonderwijs en AD(H)D, hier is al veel onderzoek naar geweest. Kinderen met ADD en ADHD vertonen minder symptomen.
- Intensief bewegen leidt tot behendigheid. Kinderen leren balanceren, springen, kruipen, ontwijken, klimmen, hangen, zwaaien, etc. en dat zonder concrete instructie!

Op het schoolplein is er veel mogelijkheid voor natuuronderwijs, bijvoorbeeld:

- Buitenlokaal
- mini-dierentuin (kippen en konijnen) (dieren lenen van het NME)
- bijenhotel
- bloemenweide
- egelvilla
- vogelappartement
- pissebedden pretpark
- vlinderstruik.
- Boom planten

Gebruik buitenlokaal/buitentheater

- Theater/drama/muziek

Leskist met onderzoeksmaterialen (veldwerkmaterialen)

- Meetinstrumenten
- Verrekijkers
- Zoekkaarten
- Veldwerkgidsen

- Buitengym

Literatuur

Jettie (2014). *Vier de natuur en verminder je stress*. Verkregen op 27 september, 2016, van <http://www.vandenhoudt-communicatie.nl/vier-de-natuur-en-verminder-je-stress/>

Omgevingsonderwijs

Wat houdt omgevingsonderwijs voor het basisonderwijs in?

Omgevingsonderwijs is een vorm van onderwijs verlenen waarin leerlingen leren in, van en over hun eigen leefomgeving. De leefomgeving bestaat uit de omgeving waar de leerlingen zich dagelijks bevinden. Denk hierbij voornamelijk aan de weg van en naar thuis, school, naar de winkels en de sportvereniging. De leefomgeving van de leerlingen is niet groot en ze kennen hun leefomgeving vaak maar voor een klein gedeelte. Kinderen kijken vanuit eigen referentiekaders. Dit betekent dat ze echter alleen bekijken naar wat zij op dat moment belangrijk vinden (Riessen, van & Manen, van, 2006).

Wat we in onze omgeving zien, kunnen we indelen in verschillende aspecten: (Schoor, 2013).

- Historie en geschiedenis
- Gebouwen en techniek
- Wonen en werken
- Verkeer en vervoer
- Planten en bomen (Wat groeit er?)
- Dieren (in op en boven de grond)
- Milieu
- Grond en bodemgebruik
- Taal en communicatie
- De omgeving in geuren en kleuren, geluid en oppervlak

Uiteraard kan de omgeving vanuit meerdere oogpunten bekeken worden. Dit wordt multi-perspectivisch kijken genoemd.

- Economisch
- Sociaal
- Politiek
- Cultureel
- Individueel
- Natuurlijk (Milieu)
- Tijdelijk

Leerkrachten kunnen omgevingsonderwijs vrijwel in elke schoolomgeving inzetten, waaronder stedelijke gebieden, landelijke gebieden en museale omgevingen. Elke omgeving is anders. Leerkrachten zetten omgevingsonderwijs in om de routine van het dagelijkse schoolwerk te doorbreken. Omgevingsonderwijs is voor leerlingen een motiverende vorm van leren. Diverse schoolvakken als aardrijkskunde, geschiedenis en natuur/techniek kunnen samenwerken binnen het onderwijsconcept. Leerlingen moeten onderzoekend en producerend leren. Daar staat omgevingsonderwijs voor, er moet iets ontwikkeld worden.

Door leerlingen te laten schakelen tussen praktijkervaringen en de abstracte informatie in schoolboeken wordt de kennisverwerking gestimuleerd (Riessen, van & Manen, van, 2006).

Omgevingsonderwijs door middel van spel- en onderzoekactiviteiten bieden vele leerdoelen voor leerlingen: (Schuur, 2013).

- Leerlingen kunnen aangeven welke veranderingen zich in de omgeving voordoen.
- Leerlingen kunnen aangeven wat de rol van de mens is binnen de omgeving.
- Leerlingen kunnen aangeven welke relaties er bestaan tussen verschillende componenten in de omgeving.
- Leerlingen krijgen een gevoel van verantwoordelijkheid door te zorgen voor dingen om hen heen. Denk hierbij aan het zorgen voor een goed milieu.
- Leerlingen leren de wereld om hen heen te benoemen. Denk aan de levende organismen om hen heen.
- Leerlingen leren bewust waarnemingen te verfijnen en op kleine details te letten.
- Relaties onderzoeken tussen organismen en natuurlijke verschijnselen.
- Leerlingen leren over grondsoorten.
- Leerlingen leren bij omgevingsonderwijs vergelijken van locaties op verschillen en overeenkomsten.

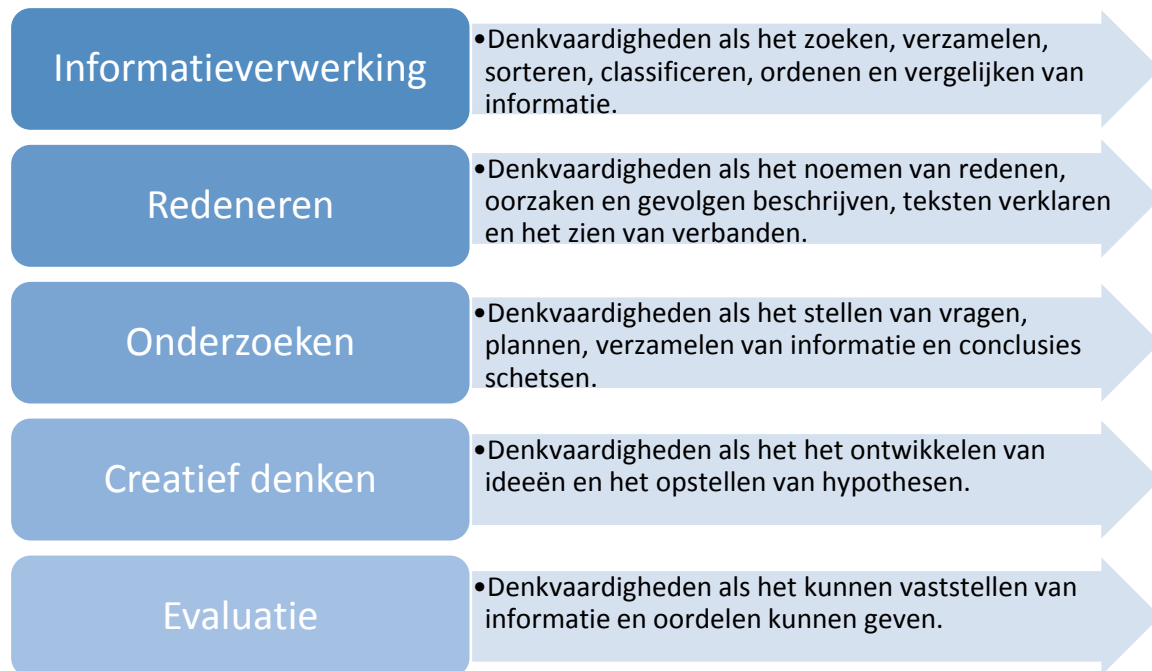
Voordelen van omgevingsonderwijs

- Leerlingen werken veel met elkaar samenwerken.
- Leerlingen werken zelfstandig.
- Leerlingen ontdekken en trainen diverse vaardigheden.
- Leerlingen werken in leefwereld waarbij alle zintuigen in werking worden gezet. (in vergelijking met het lezen van het lesboek)
- Leerlingen schakelen van concrete waarnemen naar abstract. (kennis uit lesboek)
- Leerlingen en docenten leren de schoolomgeving beter kennen.
- Leerlingen bouwen een band op met hun eigen leefomgeving.
- Er is een gelegenheid om contacten te leggen met buitenschoolse (culturele) instellingen.
- Leerlingen worden gemotiveerd door handelingsgericht en ervaringsgericht te leren.

Nadelen van omgevingsonderwijs

- Omgevingsonderwijs is locatiegebonden. Materialen dienen worden meegenomen of op locatie worden gemaakt.
- De leerkracht doorbreekt de routine van het lesgeven. Ontwikkelingsonderwijs vergt vaak meer tijd dan een methodeles in de klas. De leerkracht dient de (week)planning strak te organiseren.

Leerlingen zijn niet altijd bewust van hun eigen leren omdat er geen sprake is van betrokkenheid bij het eigen leerproces. Leerlingen krijgen tijdens omgevingsonderwijs plezier in leren en krijgen door aanmoediging van de leerkracht het gevoel serieus genomen te worden, als het gevolg van het krijgen van zelf verantwoordelijkheid door leerkrachten (Simons, 2016). Leerlingen leren het toepassen van leer-en denkstrategieën in een les waarin gestart wordt door een sterke introductie door de leerkracht, gevolgd door onderlinge samenwerking tussen leerlingen in het verwerken van de opdracht en het reflecteren op eigen handelen.

Price taxonomie geeft aan hoe leerlingen omgaan met het verwerken van nieuwe informatie (denkvaardigheden).

Uiteraard zijn er naast de bovengenoemde denkvaardigheden zijn er ook andere vaardigheden die leerlingen toepassen tijdens omgevingsonderwijs.

- Het kweken van planten
- Het verzorgen van dieren
- Het lezen van platen en kaarten.
- Plannen en organiseren

Literatuurlijst omgevingsonderwijs

Riessen, M. van. & Manen, I. van. (2006). *Omgevingsonderwijs van project naar praktijk*. Assen: Van Gorcum

Schuur, S. (2013). *Omgevingsonderwijs*. Verkregen op 8 september, 2016, van <http://www.studieroute.nl/slb2/bt4/omgevingsonderwijs/>

Simons, P. (2016). *Leervermogen: Vaardigheden, belemmeringen, ontwikkeling*. Verkregen op 8 september, 2016, van https://www.researchgate.net/profile/PRJ_Simons/publication/27690258_Leervermogen__vaardigheden_belemmeringen_ontwikkeling/links/00b7d5214ae5a54b9c000000

Samenwerking buitenschoolse organisaties

- Bejaardentehuizen
- Spoorwegmuseum
- Kasteel Slangenburgh
- Kinderboerderij
- Dierenasiel

- NME in het onderwijs.

NME staat voor Natuur- en Milieu-Educatie. In Gelderland is een vereniging van 18 NME Centra. Dit is een platform voor het uitwisselen van educatie-ideeën. Het Regionaal NME-Centrum biedt leerkrachten ondersteuning om met NME bezig te kunnen zijn en heeft jaarlijks een NME-programma-aanbod.

Doel van het NME: *“NME is een vorm van geïntegreerd zaakvakkenonderwijs (aardrijkskunde, geschiedenis, natuurkunde, scheikunde en biologie) met als invalshoek de natuur in de eigen nabije leefomgeving. De gekozen onderwerpen worden geplaatst in een maatschappelijke context waarin, op het niveau van kinderen, handelingsperspectief wordt geboden.”*

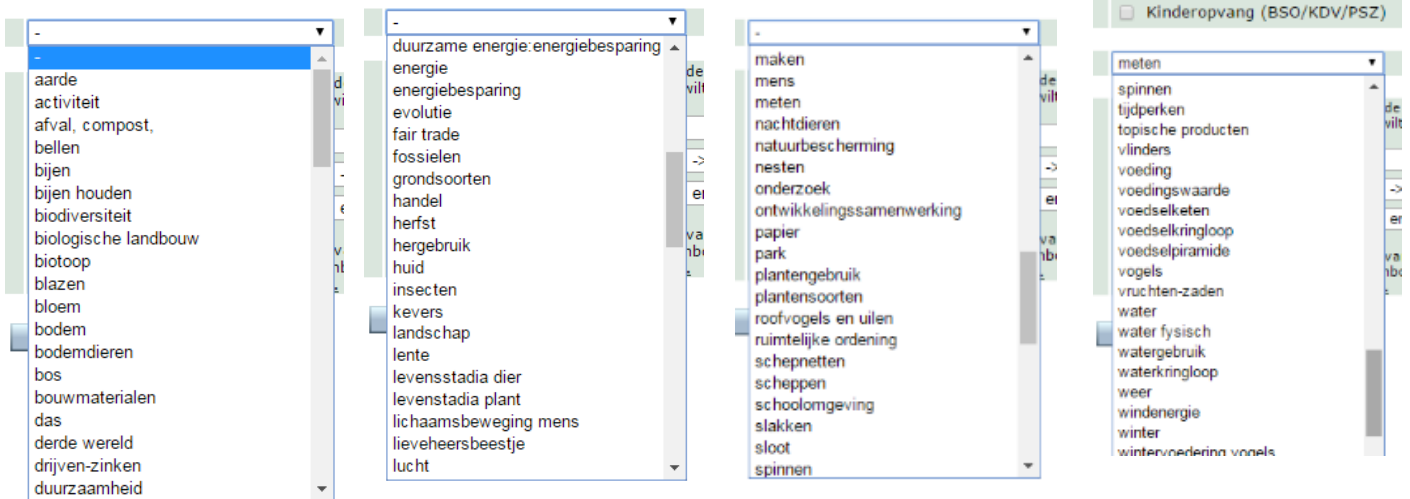
De belangstelling van kinderen ligt voornamelijk bij dieren, planten en mensen. De doelen van het NME zijn:

- het verzamelen van kennis over alles wat leeft in onze leefomgeving.
- Het bespreken van de positie van de mens. (welke rol speel je hier zelf in en wat zou je er zelf aan kunnen doen)

Regionaal NME-centrum Doetinchem en omgeving is gevestigd in 's-Heerenberg.

NME biedt:

- kant-en-klare lespakketten (voor elke leeftijdsbouw) aan gericht op een bepaald thema. Leerlingen kunnen binnen en buiten de klas met de materialen aan het werk.
- Er zijn ook losse veldwerkmaterialen te leen. (ZIE BUITENONDERWIJS)
- Opgezette dieren: vogels, zoogdieren en reptielen.
- Levende dieren als muizen en schildpadden.
- Materiaalzendingen: per jaar worden er een drietal materiaalzendingen aangeboden. Met de geleverde materialen en de bijbehorende handleidingen kunnen leerkrachten met hun leerlingen concreet aan de slag.
- Naast de bovengenoemde activiteiten uit het NME-basispakket biedt het NME-Jaarprogramma ook nog een aantal gastlessen en excursies. Deze worden aangeboden en uitgevoerd door externe organisaties en soms wordt hiervoor een vergoeding gevraagd.

Literatuur:

Jansen, H. (2016). *Wat is NME?* Verkregen op 27 september, 2016, <http://regionaal-nme-centrum.info/>

Omgeving school

- Groot schoolplein.
- Half voetbalveld voor de school.
- Half voetbalveld achter de school.
- 100 meter verwijderd van kasteel Slangenburg
- Eigen schooltuin
- Bosrijk gebied
- Water/sloot in de buurt.
- Schoolgebouw heeft een belangrijke rol.
Overdracht kennis en vaardigheden. Het gebouw en onderwijssysteem is met elkaar verbonden.

